

УДК 37.013.2 : 374.015.31

Лебедик Л. В., доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти,
*Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна.*
lebedyk_lesya@ukr.net

СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТОК БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Обґрунтовано досвід управління якістю безпечного освітнього середовища у закладах позашкільної освіти Полтавщини в умовах воєнного стану, висвітлений на першому обласному форумі «Простір сучасної позашкільної освіти». Розкрито сутність концепції управління якістю безпечного освітнього середовища у закладах позашкільної освіти в означених умовах.

Ключові слова: безпечне освітнє середовище, заклад позашкільної освіти, концепція, управління якістю.

Російська воєнна агресія в Україні створила значну небезпеку й ускладнила процеси реформування освіти. Створення та розвиток безпечного освітнього середовища закладу позашкільної освіти постає актуальною проблемою – у сучасних умовах воєнного стану основними чинниками продуктивної діяльності закладів позашкільної освіти є їхня природодоцільність, адаптивність, гнучкість, готовність до інноваційного розвитку. Необхідність створення та розвитку безпечного освітнього середовища закладів позашкільної освіти обумовлена як небезпекою воєнного стану, так і посиленням суспільних вимог до діяльності закладів позашкільної освіти.

Існує велика кількість напрацювань із досліджуваної проблеми у вітчизняній науці, проте потребують додаткового наукового обґрунтування питання створення та розвитку безпечного освітнього середовища, його складників, розпочате у наших попередніх дослідженнях [4 та ін.] і публікаціях В. Стрельнікова [8–11 та ін.]. Доцільно для вирішення означеної проблеми використати також напрацювання з питань підготовки майбутніх педагогів для закладів позашкільної освіти [1–3; 5–7 та ін.].

Тому обґрунтуємо досвід управління якістю безпечного освітнього середовища у закладах позашкільної освіти Полтавської області в умовах воєнного стану. Так, кафедрою мистецтвознавства і позашкільної освіти на першому обласному форумі «Простір сучасної позашкільної освіти» організоване обговорення актуальних питань удосконалення освітньої діяльності закладів позашкільної освіти Полтавського регіону: 1) «Підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі Малої академії наук: досвід, проблеми, перспективи», з яким виступила Лахач Тамара Олександрівна, директорка Комунального закладу Полтавської обласної ради «Полтавська обласна Мала академія наук учнівської молоді», кандидатка історичних наук, доцентка, яка запропонувала співпрацю позашкільників у галузі підвищення кваліфікації з науково-дослідного напрямку; 2) «Еволюція української молоді в національно-патріотичному напрямі. Розвиток краєзнавства та спортивного туризму під час війни», з яким виступив Півняк Андрій Юрійович, виконувач обов'язків директора комунального закладу «Полтавський обласний центр національно-патріотичного виховання учнівської молоді Полтавської обласної ради»; 3) «Діяльність еколого-натуралістичного центру в умовах воєнного стану», з яким виступила Сусахіна Людмила Володимирівна, виконувачка обов'язків директора Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді; 4) «Основні завдання позашкільної освіти на сучасному етапі», з цим повідомленням виступив Дуброва Володимир Іванович, директор Обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді Полтавської обласної ради, який запропонував до освітніх компонентів програми

включити дисципліни технічного спрямування; 5) «Про систему роботи закладу з атестації педагогічних працівників», з яким виступила Чернобель Надія Леонідівна, директорка Полтавського обласного центру естетичного виховання учнівської молоді Полтавської обласної ради; 6) «Реалії та шляхи розвитку Полтавського міського центру позашкільної освіти в період війни», з яким виступила Семеняка Лариса Василівна, членкиня Міжнародної асоціації позашкільної освіти, кавалер ордена «Освітянська слава», директорка Полтавського міського центру позашкільної освіти Полтавської міської ради; 7) «Державно-громадське партнерство у сфері позашкільної освіти», з цим повідомленням виступив Рець Олександр Вікторович, заступник директора з виховної роботи Полтавського обласного центру естетичного виховання учнівської молоді Полтавської обласної ради, керівник Полтавського відділення Міжнародної асоціації позашкільної освіти.

Концепція управління якістю безпечного освітнього середовища у закладах позашкільної освіти Полтавського регіону в умовах воєнного стану полягає у наданні переваги стратегії особистих відкриттів учасників гуртів (на основі застосування інноваційних інформаційних технологій навчання), замість стратегії передачі їм знань керівниками гуртків. Процес набуття нових умінь відбувається у гуртковій роботі за активної позиції дитини. Це й визначає суттєві зміни в освітньому середовищі. Відправним, основним і кінцевим пунктами є суб'єкти безпечного освітнього середовища – керівник гуртка і кожна конкретна дитина, які працюють у гуртку для задоволення своїх потреб.

Ефективність безпечного освітнього середовища вимагає, щоб гурткова робота у закладі позашкільної освіти, її стратегія, оточення (зовнішнє освітнє середовище) і технологія (внутрішнє освітнє середовище) були приведені у відповідність. Технологією гурткової роботи (внутрішнє освітнє середовище), у цьому випадку, є створення та розвиток безпечного освітнього середовища, яке є сукупністю умов подальшого розвитку гурткової роботи.

Безпечне освітнє середовище (освітнє середовище взаємодії) в умовах воєнного стану є тим освітнім середовищем, що визначає умови освітньої діяльності закладу позашкільної освіти взагалі й гурткової роботи зокрема, і забезпечує узгоджену інформаційну взаємодію суб'єктів між собою, а також взаємодію суб'єктів безпечного освітнього середовища із зовнішнім інформаційним середовищем.

Висновки. безпечне освітнє середовище закладу позашкільної освіти є єдиним середовищем для всіх суб'єктів освітнього процесу. Сучасне безпечне освітнє середовище закладу позашкільної освіти є необхідною умовою для подальшої успішної реалізації його стратегії. В умовах воєнного стану, зростання суспільних вимог до сучасного освітнього ринку послуг ефективно та інноваційно безпечне освітнє середовище є ефективним інструментом для здійснення інноваційної діяльності закладу позашкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Лебедик Л. В. Ефективні здоров'язберігаючі технології позашкільної освіти в умовах війни. Збірник тез Міжнар. наук.-практ. симпозіуму «Освіта, наука та культура України в світі: мобільність, глобалізація, інклюзія», 23-24 серпня 2022 р. за заг. ред. З. П. Ленів. Львів, 2022. 391с. С. 150–155.
2. Лебедик Л. В. Забезпечення якості підготовки і підвищення кваліфікації педагогів закладів позашкільної освіти. Підвищення якості національної освіти у контексті викликів сьогодення : матеріали Регіон. наук.-практ. конф. (26 трав. 2022 р., м. Харків) / за заг. ред. Г. Ф. Пономарьової; Комуніальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків : ФОРМ Петров В. В., 2022. 349 с. С. 168–171. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/18864>
3. Лебедик Л. В. Загальнодидактичні принципи підготовки педагогів закладів позашкільної освіти на основі настанов Григорія Сковороди. Сучасні рецепції світоглядно-ціннісних орієнтирів Григорія Сковороди: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 2 – 4 груд.2022 р.) / за заг. ред. к.ю.н. Д. С. Луніна. Полтава, 2022. 268 с. С. 96–99.
4. Лебедик Л. В. Оцінювання культури вищого навчального закладу через якість здоров'язберезувального середовища. Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості : зб. статей за матеріалами IV Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ, Україна, 23-24 берез. 2017 р.) у 2 томах

/ гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ : ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. Т. 1. С. 495–500.

5. Лебедик Л. В. Педагогічний менеджмент системи підготовки педагогів закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю. Освітній фактор. Всеукраїнський науково-педагогічний журнал. 2022. С. 103–106. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/19210>

6. Лебедик Л. В. Педагогічні погляди Григорія Сковороди як дороговказ для педагогів закладів позашкільної освіти. Імідж сучасного педагога. 2022. № 4. С. 115–119. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-4\(205\)-115-119](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-4(205)-115-119)

7. Лебедик Л. В. Розвиток професійної компетентності педагогів закладів позашкільної освіти на основі педагогічних поглядів Григорія Сковороди. Сучасні рецепції світоглядно-ціннісних орієнтирів Григорія Сковороди : колективна монографія / за заг. ред. к.ю.н. Д. С. Луніна. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2022. 360 с. С. 89–97.

8. Стрельников В. Ю. Дослідження освітнього середовища : корпоративний імідж навчального закладу. Імідж сучасного педагога. 2001. № 2. С. 2–5.

9. Стрельников В. Ю. Емоційний складник здоров'язберігаючого навчального середовища. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Вип. (56) 15. С. 343–347.

10. Стрельников В. Ю. Роль емоційного інтелекту у забезпеченні здоров'я людини. Постметодика. 2010. № 6. С. 15–21.

11. Стрельников В. Ю. Функції емоцій у здоров'язберігаючому навчальному середовищі. Наукові записки ПОІППО. Вип. 3. Полтава : ПОІППО, 2012. С. 30–34.

УДК 159.9:371

Міньковська І. В., вчитель мистецтва та технологій
*Гірський лицей Гірської міської територіальної громади
Севєродонецького району Луганської області
м. Гірське, Україна
minkovskaa3@gmail.com*

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ОДНА З УМОВ РОЗБУДОВИ БЕЗПЕЧНОГО І ЗДОРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. Стаття присвячена розгляду питання розвитку емоційного інтелекту дитини як умови її психологічної безпеки в контексті розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Визначено, що вплив на психологічну безпеку суб'єкта здійснюють такі ознаки емоційного інтелекту: стресостійкість, самоповага, самореалізація, оптимізм, позитивні емоції. Проаналізовано, що розвинений емоційний інтелект сприяє протидії виникненню тривоги, депресії, девіантних форм поведінки, захворювань і різного роду психічних розладів. Встановлено, що розвинений емоційний інтелект надає особистості змогу контролювати не лише гармонію внутрішнього світу, а і забезпечувати у певній мірі особисту психологічну безпеку. Наголошено на важливій ролі педагога в процесі розвитку емоційного інтелекту як однієї з умов розбудови безпечного освітнього середовища.

Ключові слова: емоційний інтелект, психологічна безпека, безпечне освітнє середовище, психічне здоров'я.

Постановка проблеми. Питання фізичної та психологічної безпеки учня, зокрема, безпечного освітнього середовища є особливо актуальним в умовах сьогодення. Окрім того, це питання не втрачає своєї актуальності і в умовах реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового